

Załącznik nr 2 Obowiązujący Standardowy Formularz Danych obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008 (aktualizacja maj 2014)

STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW), obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz specjalnych obszarów ochrony (SOO)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. TYP

B

1.2. KOD OBSZARU

P	L	H	2	0	0	0	0	8
---	---	---	---	---	---	---	---	---

1.3. NAZWA OBSZARU

Dolina Biebrzy

1.4. DATA OPRACOWANIA

2	0	0	1	0	3
R	R	R	R	M	M

1.5. DATA AKTUALIZACJI

2	0	1	4	0	5
R	R	R	R	M	M

1.6. INSTYTUCJA LUB OSOBA OPRACOWUJĄCA FORMULARZ:

Nazwisko/Instytucja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

Adres: Polska Wawelska 52/54 Warszawa 00-922

Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

1.7. DATY WYZNACZENIA I KLASYFIKACJI OBSZARU

Data zaklasyfikowania obszaru jako OSO:

Odniesienie do krajowego aktu prawnego wyznaczającego OSO:

Data zaproponowania obszaru jako OZW:

Data zatwierdzenia obszaru jako OZW (*):

Data zaklasyfikowania obszaru jako SOO:

Odniesienie do krajowego aktu prawnego wyznaczającego SOO:

Wyjaśnienia (**): Powiększenie - październik 2009 r.

R	R	R	R	M	M
2	0	0	4	0	4
R	R	R	R	M	M
2	0	0	8	0	2
R	R	R	R	M	M
R	R	R	R	M	M
Nie wydano rozporządzenia					

* Pole opcjonalne, data zatwierdzenia jako OZW (data przyjęcia odpowiedniej listy unijnej) przez DG ds. Środowiska

2. POŁOŻENIE OBSZARU**2.1. POŁOŻENIE CENTRALNEGO PUNKTU OBSZARU****Długość geograficzna**

22.58

Szerokość geograficzna

53.4514

2.2. POWIERZCHNIA OBSZARU**[ha]:**

121206.23

2.3. OBSZAR MORSKI [%]

0,0

2.4. DŁUGOŚĆ OBSZARU [km]**2.5. REGION ADMINISTRACYJNY – KOD I NAZWA**

Kod poziomu NUTS 2						Nazwa regionu
P	L	3	4			Podlaskie

2.6. REGION BIOGEOGRAFICZNY

☐	Alpejski	%*	☐	Borealny	%	☐	Śródziemnomorski	%
☐	Atlantycki	%	☒	Kontynentalny	100,0 %	☐	Panoński	%
☐	Czarnomorski	%	☐	Makaronezyjski	%	☐	Stepowy	%

Dodatkowe informacje na temat regionów morskich **

☐	Morski atlantycki	%	☐	Morski śródziemnomorski	%
☐	Morski czarnomorski	%	☐	Morski makaronezyjski	%
☐	Morski bałtycki	%			

** Pole opcjonalne, wyjaśnienia można podać np. w odniesieniu do dat zaklasyfikowania lub objęcia formami ochrony obszarów składających się z pierwotnie odrębnych OSO lub OZW

* Jeśli obszar jest zlokalizowany w większej liczbie regionów niż jeden, należy podać (opcjonalnie) wartość procentową pokrycia w odniesieniu do danego regionu

** Wskazanie regionów morskich wynika z przyczyn praktycznych/technicznych i dotyczy tych państw członkowskich, w których jeden lądowy region biogeograficzny graniczy z dwoma regionami morskimi

3. INFORMACJA PRZYRODNICZA

3.1. TYPY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE OBSZARU I OCENA ZNACZENIA OBSZARU DLA TYCH SIEDLISK

Typy siedlisk wymienione w załączniku I Dyrektywy siedliskowej						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych G/M/P	A/B/C/D	A/B/C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
2330			24,41		G	A	C	B	C
3150			180,0		M	A	C	A	A
3160			240,0		M	D			
3270			0,0		M	A	C	A	A
4030			0,0		M	D			
6120			400,0		M	C	B	A	C
6210			3,07		G	C	C	B	C
6230			0,0		M	A	C	B	C
6410			3000,0		M	B	B	B	B
6430			50,0		M	A	C	A	A
6440			73,5		G	C	B	A	C
6510			600,0		M	B	C	B	B
7110			130,0		M	C	C	C	C
7140			7000,0		M	A	A	A	A
7230			3000,0		M	A	B	A	A
9170			1500,0		M	A	C	A	A
91D0			1900,0		M	A	B	A	A

91E0			35,0		M	C	C	C	C
91F0			100,0		M	D			
91I0			29,5		G	A	C	A	C
91T0			29,08		G	A	B	B	B

- PF (forma priorytetowa siedliska): dla typów siedlisk, które mogą mieć zarówno formę priorytetową jak i niepriorytetową (6210, 7130, 9430), należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP (zanik siedliska): jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. ogólne dane szacunkowe).

3.2. GATUNKI OBJĘTE ART. 4 DYREKTYWY 2009/147/WE I GATUNKI WYMIENIONE W ZAŁĄCZNIKU II DO DYREKTYWY 92/43/EWG ORAZ OCENA ZNACZENIA OBSZARU DLA TYCH GATUNKÓW

Gatunek					Populacja w obszarze					Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ populacji	Wielkość		Jednostka	Kategoria C/R/V/P	Jakość danych G/M/P/DD	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ocena ogólna
B	A294	Acrocephalus paludicola			r	2041	2082	males		G	D			
B	A043	Anser anser			r	100		p		M	D			
B	A091	Aquila chrysaetos			r		1	p		M	D			
B	A090	Aquila clanga			r	10	13	p		M	D			
B	A089	Aquila pomarina			r	43	53	p		M	D			
B	A222	Asio flammeus			r	24	25	p		M	D			
F	1130	Aspius aspius			p				P	M	C	B	C	B

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008

M	1308	Barbastella barbastellus			p				P	M	C	B	C	B
A	1188	Bombina bombina			p				P	M	C	A	C	A
B	A021	Botaurus stellaris			r	27	120	males		M	D			
B	A215	Bubo bubo			r	24	25	p		M	D			
B	A466	Calidris alpina schinzii			r	2	3	p		M	D			
M	1352	Canis lupus			p				P	M	C	B	C	B
B	A224	Caprimulgus europaeus			r				P	M	D			
M	1337	Castor fiber			p	1000		i		M	B	A	C	A
B	A196	Chlidonias hybridus			r	1	5	p		M	D			
B	A197	Chlidonias niger			r	100	100	p		M	D			
B	A031	Ciconia ciconia			r	800	800	p		M	D			
B	A030	Ciconia nigra			r	24	26	p		M	D			
B	A080	Circaetus gallicus			r		1	p		M	D			
B	A081	Circus aeruginosus			r	296	296	p		M	D			
B	A082	Circus cyaneus			r	2	2	p		M	D			
B	A084	Circus pygargus			r	97	97	p		M	D			
F	1149	Cobitis taenia			p				P	M	C	A	C	B
I	1071	Coenonympha oedippus	tak		p	200		i	V	M	A	B	A	A
B	A231	Coracias garrulus			r		1	p		M	D			
B	A122	Crex crex			r	500	500	males		M	D			
B	A038	Cygnus cygnus			r	1	1	p		M	D			
P	1902	Cypripedium calceolus			p	3500	5000	i		M	A	A	C	A
B	A239	Dendrocopos leucotos			r	100	100	p		M	D			
P	1393	Drepanocladus			p				C	DD	A	A	C	A

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008

		vernicosus												
B	A027	Egretta alba		r	1	3	p		M	D				
F	1098	Eudontomyzon spp.		p				P	M	B	B	B	B	
B	A154	Gallinago media		r	370	370	males		M	D				
B	A127	Grus grus		r	261	261	p		M	D				
B	A075	Haliaeetus albicilla		w	50		i		M	D				
B	A092	Hieraaetus pennatus		r	1	1	p		M	D				
I	1052	Hypodryas maturna		p				P	M	B	B	A	A	
B	A022	Ixobrychus minutus		r	7	7	p		M	D				
I	1042	Leucorrhinia pectoralis		p				C	DD	C	A	C	B	
B	A156	Limosa limosa		r	996	996	p		M	D				
P	1903	Liparis loeselii		p	1	10			M	C	A	C	C	
B	A246	Lullula arborea		r				P	M	C	B	C	B	
B	A272	Luscinia svecica		r	200	300	p		M	D				
M	1355	Lutra lutra		p				P	M	C	A	C	C	
I	1060	Lycaena dispar		p				P	M	C	B	C	B	
I	4038	Lycaena helle		p				R	M	B	B	B	B	
B	A073	Milvus migrans		r	1	3	p		M	D				
B	A074	Milvus milvus		r	1	1	p		M	D				
F	1145	Misgurnus fossilis		p				P	M	C	B	C	B	
M	1318	Myotis dasycneme		w	30	40	i	P	M	B	B	C	B	
M	1318	Myotis dasycneme		p				P	M	B	B	C	B	
B	A160	Numenius arquata		r	136	136	p		M	D				
I	1037	Ophiogomphus		p				R	DD	C	B	C	C	

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008

		cecilia												
I	1084	Osmoderma eremita			p				P	DD	D			
B	A072	Pernis apivorus			r	14	16	p		M	D			
B	A151	Philomachus pugnax			c	5000		i		M	D			
B	A151	Philomachus pugnax			r		2	bfemales		M	D			
B	A120	Porzana parva			r	30	40	p		M	D			
B	A119	Porzana porzana			r	350	350	p		M	D			
P	1477	Pulsatilla patens			p				P	M	C	B	C	C
B	A118	Rallus aquaticus			r	1600	1600	p		M	D			
F	1134	Rhodeus sericeus amarus			p				P	M	C	B	C	B
P	1528	Saxifraga hirculus			p				P	M	C	A	C	B
B	A195	Sterna albifrons			r	8	8	p		M	D			
B	A193	Sterna hirundo			r	10	15	p		M	D			
B	A409	Tetrao tetrix tetrix			r	185	220	males		M	D			
P	1437	Thesium ebracteatum			p	197300	197300	shoots		M	A	A	C	A
B	A162	Tringa totanus			r	195	195	p		M	D			
A	1166	Triturus cristatus			p				P	M	C	A	C	A
I	1032	Unio crassus			p	50000	100000	i		M	C	B	C	C
I	1014	Vertigo angustior			p				R	DD	B	B	C	B
I	1013	Vertigo geyeri			p				R	DD	B	B	A	B
I	1016	Vertigo moulinsiana			p				R	DD	B	B	B	B

Grupa:

A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

S (wrażliwość danych):

jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.

NP (zanik populacji):

jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).

Projekt realizowany przez konsorcjum Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
i Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku

Typ populacji:	p = osiadła, r = wydająca potomstwo, c = przelotna, w = zimująca (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć typu „p = osiadła”).
Jednostka:	i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. portal referencyjny).
Kategorie liczebności (kategoria):	C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne – wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
Jakość danych:	G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. ogólne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie jeśli nie da się dokonać nawet szacunkowej oceny wielkości populacji – w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

3.3 POZOSTAŁE WAŻNE GATUNKI ROŚLIN I ZWIERZĄT (OPCJONALNIE)

Gatunek					Populacja w obszarze			Motywacja						
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Gat. z zał. Dyr. siedliskowej		Pozostałe kategorie			
					Min	Max			IV	V	A	B	C	D

Grupa:	A = płazy, B = ptaki, F = ryby, Fu = grzyby, I = bezkręgowce, L = porosty, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
Kod:	w odniesieniu do ptaków oraz gatunków wymienionych w załączniku IV i V dyrektywy siedliskowej należy zastosować nazwę naukową oraz kod podany na portalu referencyjnym.
S (wrażliwość danych):	jeśli dane o gatunku mają charakter poufny i nie mogą być udostępnione publicznie (tzw. dane wrażliwe), należy wpisać „tak”.
NP (zanik gatunku):	jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
Jednostka:	i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. portal referencyjny).
Kategoria:	kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne.
Kategorie motywacji:	IV, V = gatunki z wymienionych załączników do Dyrektywy siedliskowej, A = dane z Krajowej Czerwonej Listy, B = gatunki endemiczne, C = konwencje międzynarodowe, D = inne powody.

4. OPIS OBSZARU

4.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU

Kod	Rodzaj pokrycia obszaru	Pokrycie [%]
N06		0,16
N17		10,9
N07		22,06
N16		17,26
N19		5,3
N10		29,09
N23		0,45
N12		14,77
Całkowite pokrycie		100 %

Dodatkowa charakterystyka obszaru

Dolina Biebrzy to szerokie, płaskie obniżenie terenu wypełnione torfem, położone od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów poniżej sąsiadujących wysoczyzn: Grodzieńskiej, Sokólskiej, Goniądzkiej, Wysokomazowieckiej i Kolneńskiej. Dolinę otaczają wysoczyzny morenowe, z wyjątkiem północy i północnego wschodu, gdzie wchodzi do niej sandry: Augustowski, Rajgrodzki i Etcki. Wyróżnia się w niej trzy niższe jednostki geomorfologiczne zwane basenami: północny - obejmujący dolinę na wschód od Sztabina, środkowy - od Sztabina do Osowca i trzeci, południowy - od Osowca do ujścia Biebrzy do Narwi. Baseny rozdzielone są przewężeniami doliny o szerokości ok. 1 km. Obszar obejmuje także Basen Wizny. Dominującymi siedliskami w obszarze są siedliska mokradłowe: zalewane wodami rzeczными lub podtapiane wodami podziemnymi torfowiska niskie ze zbiorowiskami turzycowymi i turzycowo-mszystymi, corocznie zalewane wodami rzeczными mułowiska i torfowiska porośnięte szuwarami właściwymi, bagienne olsy, okresowo zalewane przyrzeczne równiny madowe oraz odwodnione i zagospodarowane torfowiska ze zbiorowiskami łąkowymi.

4.2. WARTOŚĆ PRZYRODNICZA I ZNACZENIE

Siedlisko 3150 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 50ha, aktualnie przygotowywany jest plan zadań ochronnych dla obszaru, który pozwoli na zweryfikowanie pokrycia tego siedliska.

Siedlisko 3160 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 100ha.

Siedlisko 6120 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 200ha, aktualnie przygotowywany jest plan zadań ochronnych dla obszaru, który pozwoli na zweryfikowanie pokrycia tego siedliska.

Siedlisko 6410 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 1000ha, aktualnie przygotowywany jest plan zadań ochronnych dla obszaru, który pozwoli na zweryfikowanie pokrycia tego siedliska.

Siedlisko 6430 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 20ha.

Siedlisko 6510 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 300ha, aktualnie przygotowywany jest plan zadań ochronnych dla obszaru, który pozwoli na zweryfikowanie pokrycia tego siedliska.

Siedlisko 7110 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 50ha.

Siedlisko 7140 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 2000ha, aktualnie przygotowywany jest plan zadań ochronnych dla obszaru, który pozwoli na zweryfikowanie pokrycia tego siedliska.

Siedlisko 7230 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 1000ha, aktualnie przygotowywany jest plan zadań ochronnych dla obszaru, który pozwoli na zweryfikowanie pokrycia tego siedliska.

Siedlisko 9170 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 1000ha, aktualnie przygotowywany jest plan zadań ochronnych dla obszaru, który pozwoli na zweryfikowanie pokrycia tego siedliska.

Siedlisko 91D0 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 500ha, aktualnie przygotowywany jest plan zadań ochronnych dla obszaru, który pozwoli na zweryfikowanie pokrycia tego siedliska.

Siedlisko 91E0 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 15ha.

Siedlisko 91F0 - dostępna wiedza pozwala na określenie pokrycia siedliska z dokładnością +/- 30ha.

2330 Wydmę śródlądowe z murawami napiaskowymi – ocena ogólna C

Siedlisko zostało potwierdzone na luźnych piaskach wydm śródlądowych w środkowym basenie Biebrzy. Zinventaryzowano 19 płątów tego siedliska, o łącznej powierzchni 24,41 ha. Na obszarze Natura 2000 PLH200008 Dolina Biebrzy siedlisko 2330 kształtuje się w trzech postaciach: inicjalnej murawy bez roślinności lub jedynie z *Corynephorus canescens*, w postaci bardziej bogatego w gatunki zespołu *Spergulo vernalis-Corynephorum*, oraz tworząc synuzję z dominacją porostów tworząc zespół *Corniculario-Cladonietum mitis*. Zbiorowisko jest typowo wykształcone, w związku z czym reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (A). Powierzchnię względną siedliska oszacowano jako niewielką (C), gdyż powierzchnia zajęta przez ten typ siedliska w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy stanowi ok. 0,7% zasobów krajowych, jednak nawet niewielka powierzchnia siedlisk zachowanych w dobrym stanie zasługuje na uwzględnienie w ramach sieci Natura 2000 i objęcie ochroną, jako że powierzchnia siedliska na terenie kraju jest niezadawalająca i wykazuje trend do zmniejszania się (GDOŚ 2013). Stan zachowania siedliska oceniono jako dobry (B), a składają się na to następujące oceny cząstkowe: średnio zachowana struktura (ocena ogólna siedliska w ostoi U1, głównie ze względu na postępujące procesy sukcesji), przy równocześnie dobrych perspektywach jej zachowania w przyszłości i z uwagi na łatwe przywracanie stanu właściwego (selektywne usunięcie drzew i krzewów jest relatywnie proste na tego typu siedliskach i powinno w znacznym stopniu spowolnić procesy zarastania). Oceną ogólną siedliska oceniono jako C – znacząca.

6210 Murawy kserotermiczne – ocena ogólna C

Stwierdzono 6 płątów bogatych gatunkowo muraw o wyraźnych nawiązaniach do muraw kserotermicznych. Płąty nie są wykształcone typowo, co może mieć związek z ich położeniem poza zasięgiem zwartego występowania siedliska 6210. Uznano, jednak że warto zakwalifikować siedlisko 6210 jako przedmiot ochrony dla SOO Dolina Biebrzy, gdyż pozwoli to na ochronę pełniejszego zróżnicowania siedliska 6210 w skali Polski, niż gdyby ochronie podlegały jedynie płąty występujące w wyznaczonym zwartym zasięgu jego występowania. W związku z powyższym reprezentatywność siedliska oceniono jako C – nietypowa, ale znacząca dla ochrony całego siedliska w skali kraju. Powierzchnię względną siedliska oszacowano jako niewielką (C) – łączna powierzchnia siedliska na terenie ostoi wynosi 3,07 ha, co stanowi około 0,1% powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w Polsce (GDOŚ 2013). Jednak na uwagę zasługuje fakt, że siedlisko 6210 jest wyraźnie słabiej reprezentowane na terenie północno-wschodniej Polski niż w pasie wyżyn na południu (GDOŚ 2013). Płąty zgłaszane jako przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy stanowią zatem ważne uzupełnienie przestrzenne do sieci płątów raportowanych dla tego siedliska w kraju. Stan zachowania siedliska oceniono jako dobry (B), a składają się na to następujące oceny cząstkowe: średnio zachowana struktura (ocena ogólna siedliska w ostoi U1, głównie ze względu na postępujące procesy sukcesji), przy równocześnie dobrych perspektywach jego zachowania w przyszłości (selektywne usunięcie drzew i krzewów, a także ekstensywny wypas lub wykaszanie są relatywnie proste na tego typu siedliskach i powinny w znacznym stopniu spowolnić procesy zarastania). Oceną ogólną siedliska oceniono jako C – znacząca.

6440 - Łąki selernicowe – ocena ogólna C

Siedlisko zostało stwierdzone w dwóch rejonach: 1) postać typowa - w dolnej części doliny Biebrzy oraz w dolinie Narwi, w większości poza granicami Biebrzańskiego Parku Narodowego; 2) postać nawiązująca do łąk

trzęślicowych - na terenie zalewowym doliny Biebrzy w okolicach Goniądza, na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego. Podczas prowadzonych badań zinventaryzowano 13 płatów, o łącznej powierzchni ok. 73,5 ha. Postać typowa to siedlisko położone w dolinie dość dużej rzeki, na aluwialnych glebach mineralnych, zalewanych wodami rzeczными, często w mozaice z łąkami świeżymi, murawami, szuwarami wielkoturzycowymi. Postać nawiązująca do łąk trzęślicowych to siedlisko wykształcone na glebach mineralno-organicznych, w dolinie nieco mniejszej rzeki (w środkowym biegu Biebrzy), również zalewanych wodami rzecznych, ale prawdopodobnie wpływ zalewów jest tu mniejszy. Na łąkach selernicowych stwierdzono występowanie gatunków charakterystycznych *Cnidium dubii* oraz szeregu rzadkich gatunków roślin związanych z tego typu łąkami. Poza powszechnie występującą selernicą żyłkowaną *Cnidium dubium* (V - Polska Czerwona Lista Roślin, 2006), są to: *Carex praecox* (V - Polska Czerwona Lista Roślin, 2006), *Carex hartmanii*, *Gratiola officinalis* (ściśła ochrona gatunkowa), *Juncus atratus* (V - Polska Czerwona Lista Roślin, 2006), *Scutellaria hastifolia* (V - Polska Czerwona Lista Roślin, 2006), *Teucrium scordium* (V - Polska Czerwona Lista Roślin, 2006), *Viola stagnina* (E - Polska Czerwona Lista Roślin, 2006; ściśła ochrona gatunkowa), *Euphorbia lucida*, *Gentiana pneumonanthe* (V - Polska Czerwona Lista Roślin, 2006), *Succisella inflexa* (V - Polska Czerwona Lista Roślin, 2006). Reprezentatywność siedliska oceniono jako znaczącą (C). Ocena reprezentatywności została obniżona, ponieważ większość z raportowanych płatów siedliska otrzymała ocenę ogólną U1 – za sprawą obniżonej oceny wskaźnika Gatunki charakterystyczne, skutkującej obniżeniem oceny dla parametru Specyficzna struktura i funkcje. Łąki selernicowe nad Biebrzą i Narwią w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy, mają charakter nieco odmienny pod względem florystycznym od łąk uznanych za typowe łąki selernicowe przez Załuskiego (2012). Powierzchnię względną siedliska oceniono na B, gdyż powierzchnia zajęta przez ten typ siedliska w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy stanowi ok. 4,5% zasobów krajowych (GDOŚ 2013). Jednak na uwagę zasługuje fakt, że z terenu województwa podlaskiego siedlisko 6440 raportowano tylko z kilku kwadratów wzdłuż południowo-zachodniej granicy województwa (GDOŚ 2013). Płaty zgłaszane jako przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy stanowią zatem ważne uzupełnienie przestrzenne do sieci płatów raportowanych dla tego siedliska z województwa, a także z kraju, jako że województwo podlaskie jest jedynym województwem w północnej Polsce, z którego raportowane jest omawiane siedlisko. Stan zachowania określono jako doskonały (A), gdyż, poza nieco nietypowym składem gatunków dominujących, siedlisko ma dobrze zachowaną strukturę i doskonałe perspektywy jej zachowania w przyszłości. Większość płatów jest użytkowana kośnie lub pastwiskowo, w sposób ekstensywny, dostosowany do specyfiki terenów zalewowych. Przy zachowaniu aktualnego sposobu ich użytkowania oraz utrzymaniu naturalnego wpływu zalewów rzecznych, perspektywy ochrony tego siedliska w ostoi są dobre. Ocenę ogólną siedliska oceniono jako C – znacząca.

9110* Ciepłolubne dąbrowy – ocena ogólna C

Podczas prowadzonych prac stwierdzono występowanie unikalnych w skali kraju, obfitujących w rzadkie i zagrożone gatunki roślin, ciepłolubnych dąbrów. Są to rozrzucone, kilkuhektarowe płaty. Na terenie obszaru Natura 2000 PLH200008 Dolina Biebrzy zinventaryzowano 14 płatów siedliska 9110* Ciepłolubna dąbrowa, o łącznej powierzchni 29,5 ha. Występują na szczytach grządek w dwóch rejonach: w widłach Biebrzy i Narwi (częściowo poza terenem Biebrzańskiego Parku Narodowego) oraz w obwodzie ochronnym Kapice. W runie dębowych drzewostanów stwierdzono znaczący udział gatunków reprezentatywnych dla ciepłolubnych dąbrów. Wyjątkowy rys temu zbiorowisku nadaje obfity udział gatunków z kręgu łąk trzęślicowych, w tym szereg gatunków rzadkich: *Gladiolus imbricatus* (ściśła ochrona gatunkowa), *Dianthus superbus* (V - Polska Czerwona Lista Roślin, 2006; ściśła ochrona gatunkowa), *Dracocephalum ruyschiana* (E - Polska Czerwona Lista Roślin, 2006; ściśła ochrona gatunkowa), *Trollius europaeus* (ściśła ochrona gatunkowa). Pod względem ekologicznym i botanicznym opisywane układy są unikatowe w skali regionalnej, a ich bogactwo gatunkowe i duży udział rzadkich gatunków podkreślają ich wartość przyrodniczą. Choć pod względem fitosocjologicznym stwierdzone płaty odbiegają od klasycznych zbiorowisk leśnych klasyfikowanych jako dąbrowa świetlista (*Potentillo albae-Quercetum*) (patrz niżej), mieszczą się jednak w pełni w przyjętej przez Jakubowską-Garbarę (2004) oraz Kiedrzyńskiego i in. (2010) interpretacji siedliska „dąbrowy ciepłolubne”, dlatego też reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (A). Powierzchnię względną siedliska oszacowano jako niewielką (C), gdyż powierzchnia zajęta przez ten typ siedliska w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy stanowi ok. 0,2% zasobów krajowych (GDOŚ 2013). Jednak na uwagę zasługuje fakt, że z terenu województwa podlaskiego siedlisko 6440 raportowano tylko dla jednego obszaru – Puszczy Białowieskiej (GDOŚ 2013). Płaty zgłaszane jako przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy stanowią zatem ważne uzupełnienie przestrzenne do sieci płatów tego siedliska w województwie, a także w kraju, ponieważ w północnej Polsce

raportowano jedynie pojedyncze lokalizacje omawianego siedliska. Stan zachowania siedliska oceniono jako doskonały (A), ze względu na właściwie zachowaną strukturę (parametr Struktura i funkcje, a także ocena ogólna dla siedliska w całej ostoi zostały określone jako FV). Ocenę ogólną siedliska oceniono jako C – znacząca.

Poszczególne płaty reprezentują odmienne facje i formy siedliska, różniąc się wiekiem drzewostanu oraz względnym udziałem gatunków leśnych i ciepłolubnych oraz gatunków wyróżniających związanych z łąkami trzęślicowymi. To zróżnicowanie wewnętrzne, przy jednoczesnej spójności ekologiczno-krajobrazowych uwarunkowań występowania, wydaje się dodatkowym istotnym argumentem za łączną ochroną opisywanych płatów dąbrów, jako przedmiotu ochrony ostoi Natura 2000. W przeciwnym wypadku z ochrony przyrody zostaną wyłączone płaty położone poza Biebrzańskim Parkiem Narodowym, co może zubożyć zasób i zakres zmienności siedliska w regionie.

91T0 Bory chrobotkowe – ocena ogólna B

Na terenie obszaru Natura 2000 PLH200008 Dolina Biebrzy zinwentaryzowano 17 płatów siedliska 91T0 Śródładowy bór chrobotkowy, o łącznej powierzchni 29,08 ha. Siedlisko jest dobrze wykształcone. O właściwym wykształceniu siedliska świadczy obecność nie tylko wszystkich gatunków charakterystycznych (w tym regionalnie) dla zespołu ale również wybitnie leśnego na niżu Polskim gatunku porostu charakterystycznego – *Cladonia stellaris* – wskaźnika optymalnego rozwoju *Cladonio-Pinetum*. *Cladonia stellaris* jest gatunkiem wymierającym na niżu Polskim, o kategorii zagrożenia EN (Cieśliński i in 2006). Jego główne miejsce występowania w północno-wschodniej Polsce jest zlokalizowane właśnie na terenie obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy. W związku z powyższym reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (A). Powierzchnię względną siedliska należy uznać za znaczącą w skali kraju (oceniono jako B), jako że, mimo tego, że obecność tego siedliska w Polsce jest wykazywana z wielu obszarów (GDOŚ 2013), to według autorów Przewodnika monitoringu siedlisk przyrodniczych GIOŚ większość płatów borów chrobotkowych w Polsce zanikła lub obecnie charakteryzuje się niewielką powierzchnią (Węgrzyn i Masłowska 2010). Zgodnie z raportem GDOŚ (2013), powierzchnia tego typu siedlisk w granicach obszaru Natura 2000 stanowi ok. 0,1%. Stan zachowania siedliska oceniono jako dobry (B), a składają się na to następujące oceny cząstkowe: średnio zachowana struktura (ocena ogólna siedliska w ostoi U1, głównie ze względu na postępujące procesy sukcesji), przy równocześnie dobrych perspektywach jej zachowania w przyszłości (zabiegi takie jak: nie wprowadzanie podszytu, nie wykonywanie zrębów zupełnych, nie wprowadzanie świerka, usunięcie części warstwy mszystej i ręczne wygrabienie scioły są relatywnie proste na tego typu siedliskach i powinny w znacznym stopniu polepszyć parametry struktury i funkcji siedliska). Skutkiem dramatycznego wręcz zaniku siedliska w kraju proponuje się ochronę wszystkich utrzymujących się jeszcze, a bogatych w porosty leśne płatów niezależnie od ich pochodzenia oraz stopnia naturalności (Zaniewski i in 2012), w przeciwnym razie grozi nam niemal całkowity zanik siedliska 91T0, które na terenie Polski (z punktu widzenia Unii Europejskiej) posiada centrum swojego zasięgu. Ocenę ogólną siedliska na terenie obszaru Natura 2000 PLH200008 Dolina Biebrzy oceniono jako B – dobra.

1071 Strzępotek edypus (*Coenonympha oedippus*) – ocena ogólna A

Strzępotek edypus występuje na 2 stanowiskach w Dolnym Basenie Biebrzy. Informacja o dokładnej lokalizacji stanowisk, ze względu na ryzyko nielegalnego kolekcjonowania okazów, powinna być traktowana jako poufna.

Populacja. Maksymalna liczba obserwowanych osobników w trakcie inwentaryzacji na transektach przeprowadzonej w latach 2012-2013 pozwala szacować liczebność populacji na minimum 200 osobników dorosłych. Nie ma danych odnośnie wielkości krajowej populacji imagines wymienionych gatunków. Należy przy tym podkreślić, że populacje motyli wykazują duże międzysezonowe wahania liczebności, a w przypadku gatunków wydających w ciągu roku więcej niż jedną generację znaczne różnice mogą dotyczyć nawet poszczególnych pokoleń w samym roku. W związku z tym jedyną możliwością jest odniesienie do liczby stanowisk oraz uwzględnienie ich wielkości, a co za tym idzie eksperckiej oceny wielkości populacji. Strzępotek edypus otrzymał ocenę A ponieważ w Polsce występuje zaledwie 10 stanowisk tego gatunku, a populacja biebrzańska wydaje się być relatywnie liczna i zasiedlająca znaczny obszar.

Stan zachowania. W odniesieniu do strzępotka edypusa brak danych odnośnie preferencji siedliskowych utrudnia taką ocenę, ale fakt, że lokalnie jest on liczny pozwala zakładać, że przynajmniej elementy siedliska zachowane są w stanie dobrym (II) – ocena B.

Izolacja. W odniesieniu do strzępotka edypusa najbliższe znane stanowisko występowania tego gatunku

znajduje się w Narwiańskim Parku Narodowym, a pozostałe krajowe populacje zlokalizowane są w okolicach Chełma i Zamościa. Gatunek wymarł w polskiej części Puszczy Białowieskiej, występuje natomiast po stronie białoruskiej w dolinie rzeki Leśnej. Ocena **A**.

Ocena ogólna. Dolina Biebrzy jest kluczowym obszarem dla zachowania populacji strzępotka edypusa w Polsce, a na Podlasiu w szczególności. Ocena **A**.

1393 Haczykowiec błyszczący (*Drepanocladus vernicosus*) – ocena ogólna A

W związku z obfitym występowaniem na torfowiskach alkalicznych 7230 w obszarze Natura 2000 Dolina Biebrzy, gatunek powinien zostać uznany jako przedmiot ochrony obszaru. Torfowiska w dolinie Biebrzy są największym obszarem torfowisk alkalicznych w Polsce i w związku z powszechnym występowaniem *Hamatocaulis vernicosus* w ich obrębie, można stwierdzić, że biebrzańska populacja tego gatunku jest największa w Polsce, a wielkość populacji powinna być oceniona jako **A**.

Stan zachowania gatunku oceniono jako **A** (doskonały), za względu na to, że gatunek występuje obficie w obrębie wszystkich podtypów siedliska 7230, w tym w obrębie jego postaci podlegających sukcesji, a także tych użytkowanych przy pomocy ratraków.

Izolację określono jako **C**: populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania, jako że gatunek występuje na terenie całego kraju, w tym często w obrębie mniejszych torfowisk w północno-wschodniej Polsce.

Ogólna ocena wartości obszaru dla ochrony gatunku została oceniona jako znakomita (**A**).

1042 Zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*) – ocena ogólna B

L. pectoralis rozpowszechniona w środkowym, a zwłaszcza w południowym basenie Biebrzy oraz w rejonie Wizny.

Ocena populacji. „Atlas rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce” (Bernard i in. 2009) określa zalotkę większą, jako gatunek szeroko rozpowszechniony w Polsce i często występujący na dużych jej obszarach. Odnotowano 604 stanowiska tego gatunku. Biorąc pod uwagę dalsze stwierdzenia z ostatnich lat i ocenę ekspercką, szacuje się minimalną liczbę stanowisk tego gatunku w Polsce na znacznie ponad tysiąc (Bernard 2012. „Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny”. Część II). Inwentaryzacja przeprowadzona w latach 2012-2013 na terenie SOO Dolina Biebrzy wykazała 27 stanowisk, gdzie gatunek ten najprawdopodobniej się rozradza, co z 11 innymi miejscami obserwacji daje łącznie 38 stanowisk, a więc nie więcej, a prawdopodobnie znacznie poniżej 3,8% krajowej liczby stanowisk. Przyjęto ostrożną miarę **C** ($\leq 2\%$).

Stan zachowania. Analiza stanu siedliska zalotki większej na 10 jej stanowiskach w SOO Dolina Biebrzy wykazała, że ogólnie, stan ten jest właściwy (FV). Koresponduje to z także właściwym stanem populacji (FV). Można więc stwierdzić, że elementy stanu siedliska są zachowane w doskonałym stanie (I) – ocena **A**.

Izolacja. Populacja w SOO Dolina Biebrzy znajduje się w obrębie ciągłego zasięgu geograficznego gatunku (Bernard i In. 2009). Ocena **C**.

1037 Trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*) – ocena ogólna C

O. cecilia rozradza się tylko nad Narwią.

Ocena populacji. Trzepla zielona jest według „Atlasu rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce” (Bernard i in. 2009) gatunkiem szeroko rozpowszechnionym w pasie nizin. Na licznych rzekach w kraju jest lokalnie pospolita, tworząc duże, ciągłe populacje. Liczba stanowisk trzepli zielonej wynosi 739. Nad Narwią, w obrębie SOO Dolina Biebrzy, stwierdzono 12 stanowisk (choć jest to zapewne także w dużej mierze ciągła populacja) oraz obserwowano trzeplę zieloną w 10 miejscach oddalonych od rzek. Stanowi to 2,9% stanowisk krajowych. Ponieważ teren SOO Dolina Biebrzy był szczegółowo przeszukiwany pod kątem występowania zalotki większej, czego nie można powiedzieć o wielkich obszarach Polski, przyjęto ostrożną miarę **C** ($\leq 2\%$).

Stan zachowania. Ocena stanu siedliska trzepli zielonej, przeprowadzona zgodnie z opisem w przewodniku metodycznym, wykazała także stan właściwy (FV). Nie jest to jednak zgodne ze stanem populacji tego gatunku, który został oceniony jako niezadowolający (U1). Wydaje się, że wskaźniki stanu siedliska, opracowane dla tego gatunku, zbyt mało wagi przykładają do jakości wody, która może mieć decydujące znaczenie dla rozwoju i przeżywalności larw trzepli. Woda pobierana z Narwi w punkcie kontrolnym w Strękowej Górze, na terenie SOO

Dolina Biebrzy, ma IV klasę czystości (stan ekologiczny słaby). W związku z tym oceniono stopień zachowania cech siedlisk jako dobry (II) – ocena **B**.

Izolacja. Populacja w SOO Dolina Biebrzy znajduje się w obrębie ciągłego zasięgu geograficznego gatunku (Bernard i In. 2009). Ocena **C**.

1084 Pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*) – ocena ogólna D

Występowanie gatunku zostało stwierdzone na terenie obszaru Natura 2000 po raz pierwszy w 2013 roku w obwodzie ochronnym Grzędy w Biebrzańskim Parku Narodowym (dr hab. Jacek Hilszczański, Instytut Badań Leśnictwa – in litt.). Na razie brak bardziej szczegółowych danych.

1437 Leniec bezpodkwiatkowy (*Thesium ebracteatum*) – ocena ogólna A

W wyniku inwentaryzacji wykonanej w latach 2011-2013 populację leńca bezpodkwiatkowego w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy oszacowano na 197 300 pędy na 15 stanowiskach.

Jakość danych – **M** (przeciętna), liczebność leńców na najliczniejszych stanowiskach została obliczona za pomocą ekstrapolacji wyników z powierzchni próbnych;

Populacja – ocena **A**, dotychczas wielkość krajowej populacji szacowano na 75-110 tys. osobników (GDOŚ 2013b), jednak w wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji w ramach PZO odkryto nowe, bardzo liczne stanowiska, w związku z czym liczebność gatunku w Dolinie Biebrzy przekracza dotychczasowe szacunki podawane dla kraju;

Stan zachowania – ocena **A** (doskonały stan zachowania), na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji ocena parametru „Stan siedliska” została określona jako właściwa (FV), dlatego proponuje się dla podkryterium „Stopień zachowania cech siedlisk przyrodniczych, ważnych dla gatunków” ocenę „I” (elementy zachowane w doskonałym stanie);

Izolacja – ocena **C**, populacja leńca bezpodkwiatkowego w dolinie Biebrzy znajduje się w obrębie rozległego obszaru występowania tego gatunku;

Ocena ogólna – ocena **A** (znakomita), ze względu na wielkość populacji biebrzańskiej, jej znaczenie dla zachowania populacji krajowej oraz dobrego stanu zachowania.

1032 Skójką gruboskorupowa (*Unio crassus*) – ocena ogólna C

W sierpniu i wrześniu 2013 roku przeprowadzono inwentaryzację gatunku na 60 stanowiskach w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy – 29 zlokalizowanych było na rzece Biebrzy i wybranych starorzeczach, 29 na dopływach Biebrzy oraz 2 na rzece Narwi (Zając 2013 msc, „Raport z realizacji zadania: inwentaryzacji i oceny stanu ochrony skójką gruboskorupowej (*Unio crassus*) w rzece Biebrzy, jej starorzeczach i dopływach oraz w rzece Narew w granicach Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH200008 Dolina Biebrzy”).

Populacja skójką gruboskorupowej występuje stale w Biebrzy, Kanale Rudzkim, Sidrze i Wissie (populacja osiadła);

Można przyjąć, że ponad 100 km koryt rzek w Dolinie Biebrzy jest zasiedlone przez skójkę. Chociaż na badanych stanowiskach osiąga ona bardzo małe zagęszczenia, to jednak zajmowany przez nią obszar jest bardzo duży. Oszacowano, że wielkość tej populacji to 50-100 tys. osobników. Jest to co najmniej 2% populacji krajowej dlatego populację oceniono na **C**.

Stan zachowania siedlisk jest dobry. Chociaż w przeprowadzonej analizie stanowisk siedliska otrzymały słabe lub złe oceny, to przeważnie nie jest to wynikiem ich zdegradowania, a jedynie odzwierciedla to, że skójką w dorzeczu Biebrzy występuje na siedliskach suboptymalnych. Cechy biebrzańskich wód zajmowanych przez skójkę nie uległy negatywnym zmianom. W większości pozostają w podobnym stanie od dłuższego czasu i chociaż nie są to warunki najlepsze z możliwych dla skójką, to jednak występuje tu stale. Dlatego stan zachowania oceniono na **B**.

Ocena izolacji **C** wynika z faktu, że populacja skójką w Ostoi Biebrzańskiej nie jest izolowana.

Podsumowując można przyjąć, że wartość Ostoi Biebrzańskiej dla ochrony skójką jest znacząca i nadać ocenę ogólną **C**.

1014 Poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*) – ocena ogólna B

Kategoria liczebności: **R** (rzadkie) – W trakcie inwentaryzacji przeprowadzonej w kwietniu 2013 roku na 13 wytypowanych stanowiskach w obrębie siedliska przyrodniczego 7230 stwierdzono występowanie tego gatunku w 10 lokalizacjach (Książkiewicz i Gołdyn 2013 msc, „Chronione gatunki poczwarówek w Biebrzańskim Parku Narodowym i na obszarach przyległych do Parku”);

Ocena populacji: **B** - szacunkowo około 8 - 12 % znanych populacji krajowych;

Ocena stanu zachowania: **B** - elementy siedliska są średnio zachowane lub częściowo zdegradowane, ale istnieje możliwość łatwego ich odtworzenia – zwłaszcza poprzez zmniejszenie intensywności koszenia;

Ocena izolacji: **C** (populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania) - łączność z innymi populacjami wzdłuż dorzecza Narwi, możliwość przenoszenia przez zwierzęta;

Ocena ogólna: **B** - obszar ma duże znaczenie dla zachowania gatunku w skali kraju. Choć stanowiska tego gatunku nie są silnie izolowane i jednocześnie w skali kraju stosunkowo liczne, to odznaczają się specyficznymi warunkami siedliskowymi i są podatne na degradację. Na terenie obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy stwierdzono 10 stanowisk poczwarówki zwężonej, w związku z tym tereny te stanowią jeden z rejonów Polski odznaczających się największym rozprzestrzenieniem tego gatunku.

1013 Poczwarówka Geyera (*Vertigo geyeri*) – ocena ogólna B

Kategoria liczebności: **R** (rzadkie) – W trakcie inwentaryzacji przeprowadzonej w kwietniu 2013 roku na 13 wytypowanych stanowiskach w obrębie siedliska przyrodniczego 7230 stwierdzono występowanie tego gatunku w 2 lokalizacjach (Książkiewicz i Gołdyn 2013 msc, „Chronione gatunki poczwarówek w Biebrzańskim Parku Narodowym i na obszarach przyległych do Parku”);

Ocena populacji: **B** - szacunkowo około 9 % znanych populacji krajowych ;

Ocena stanu zachowania: **B** (dobry) – stanowiska są ekstensywnie użytkowane, w związku z czym nie odpowiadają w pełni wymogom siedliskowym tego gatunku. Nie wpływa to jednak znacząco na degradację siedliska;

Ocena izolacji: **A** (prawie izolowana) – najbliższe znane populacje w Białowieży, mała możliwość łączności między populacjami;

Ocena ogólna: **B** - obszar ma duże znaczenie dla zachowania gatunku w skali kraju. Rozproszone i silnie izolowane stanowiska odznaczające się bardzo specyficznymi warunkami siedliskowymi są w Polsce podatne na wpływ działalności człowieka. Ponieważ w dolinie Biebrzy wpływ taki jest ograniczony dzięki objęciu tego terenu różnymi formami ochrony, obszar ten daje dobre perspektywy dla zachowania populacji poczwarówki Geyera w skali kraju.

1016 Poczwarówka jajowata (*Vertigo moulinsiana*) – ocena ogólna B

Kategoria liczebności: **R** (rzadkie) – W trakcie inwentaryzacji przeprowadzonej w kwietniu 2013 roku na 13 wytypowanych stanowiskach w obrębie siedliska przyrodniczego 7230 stwierdzono występowanie tego gatunku w 4 lokalizacjach (Książkiewicz i Gołdyn 2013 msc, „Chronione gatunki poczwarówek w Biebrzańskim Parku Narodowym i na obszarach przyległych do Parku”);

Ocena populacji: **B** - szacunkowo około 8 - 13 % znanych populacji krajowych;

Ocena stanu zachowania: **B** - elementy siedliska są średnio zachowane lub częściowo zdegradowane, ale istnieje możliwość łatwego ich odtworzenia – zwłaszcza poprzez zmniejszenie intensywności koszenia;

Ocena izolacji: **B** - populacja w obrębie rozległego zasięgu, jednak możliwość łączności między poszczególnymi, rozproszonymi populacjami znacznie ograniczona;

Ocena ogólna: **B** (obszar ma duże znaczenie dla zachowania gatunku w skali kraju) - rozproszone stanowiska odznaczające się bardzo specyficznymi warunkami siedliskowymi są w Polsce bardzo wrażliwe na wpływ działalności człowieka – zwłaszcza obniżanie poziomu wód gruntowych i degradację roślinności poprzez nadmierne koszenie. Ponieważ w dolinie Biebrzy wpływ taki jest ograniczony dzięki objęciu tego terenu różnorodnymi formami ochrony, obszar ten daje dobre perspektywy ochrony.

4.3. ZAGROŻENIA, PRESJE I DZIAŁANIA MAJĄCE WPŁYW NA OBSZAR

Najważniejsze oddziaływania i działania mające duży wpływ na obszar:

Istotne oddziaływania negatywne				Istotne oddziaływania pozytywne			
Ranga	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie)	Wewnętrzne /zewewnętrzne (i/o/b)	Ranga	Rodzaj oddziaływania [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie)	Wewnętrzne /zewewnętrzne (i/o/b)
H	K02.03		i	H	A03		i
H				H			
H				H			
H				H			
H				H			

Dalsze istotne oddziaływania mające średni/mały wpływ na obszar:

Oddziaływania negatywne o mniejszym znaczeniu				Oddziaływania pozytywne o mniejszym znaczeniu			
Ranga	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie)	Wewnętrzne /zewewnętrzne (i/o/b)	Ranga	Rodzaj oddziaływania [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie)	Wewnętrzne /zewewnętrzne (i/o/b)
M	K01.03		i	L	F02.03		i
L	D01.01		i	L	D02.01		i
M	E03		i	M	X		b
L	G02		i	M	L08		i
L	B		i	L	A04		i
L	F02.03		i	L	D01.01		i
L	A04.03		i	L	B		i
L	E03.01		i	M	L09		i
L	A08		l	M	F03.01		i
L	F03.02		l	L	G01		i
L	A08		o	L	G02		i
L	C01.03		l				
L	K03.06		l				
M	E03		o				
M	K02.03		o				
M	F03.01		l				
M	J01		l				
M	X		b				
M	F03.02.03		i				
L	G01		i				
L	D02.01		i				

Ranga: H = wysoka, M = średnia, L = niska

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne, O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. WŁASNOŚĆ (OPCJONALNIE)

TYP		[%]
Publiczna	Krajowa	
	Wojewódzka	
	Lokalna (gminna i powiatowa)	
	Inna publiczna	
Mieszana (własność łączna lub współwłasność państwowa i prywatna)		
Prywatna		
Nieznana		
Suma		100 %

4.5. DOKUMENTACJA (OPCJONALNIE)

Anonymus. 2002. www.ramsar.org. www.ramsar.org.

Bernard R. 2012. Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*, W: Makomaska-Juchiewicz M. i Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 66–94.

Bernard R., Buczyński P., Tończyk G., Wendzonka J. 2009. Atlas rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

Buszko J. 1986-2003. Komputerowa baza danych (MS Access) "Motyle dzienne Polski" (dane z okresu 1986-2003). Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska UMK w Toruniu.

Buszko J. 1997. Atlas rozmieszczenia motyli dziennych w Polsce (Lepidoptera: Papilionoidea, Hesperioidea) 1986-1995. Ofic. Wyd. Turpress, Toruń.

Byczkowski A., Kiciński T. 1991. Hydrologia i hydrografia dorzecza Biebrzy. Zesz. Probl. Post. Nauk Rol. 372: 75-118.

Cieśliński S., Czyżewska K., Fabiszewski J. 2006. Red list of the lichens in Poland. In: Red list of plants and fungi in Poland. Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szelaż Z. (eds.). W. Szafer Institute of Botany PAN, Kraków: 73–89.

Czerwiński A., Matowicka B., Kołos A. 2000. Operat: Ochrona terenów leśnych. Plan Ochrony Biebrzańskiego Parku Narodowego (projekt). BPN. Msc.

Dąbrowski J.S., Krzywicki M. 1982. Ginące i zagrożone gatunki motyli (Lepidoptera) w faunie Polski. Cz. I. Studia Naturae, ser. B. 31: 3-171.

Dyrcz A. 2001. Opinia Rady BPN w sprawie planowanej rozbudowy trasy Via Baltica. BPN.

GDLP 2007 Inwentaryzacja przyrodnicza. baza danych INVENT

GDOŚ. 2013. Habitats Directive Art. 17 Report. Habitat Report. http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=pl/eu/art17/envuqgoqw/PL_habitats_reports.xml&conv=350&source=remote. Data dostępu: 2014-02-06.

GDOŚ. 2013b. Habitats Directive Art. 17 Report. Species Report. http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=pl/eu/art17/envuqgoqw/PL_species_reports.xml&conv=354&source=remote. Data dostępu: 2014-02-06.

Głowaciński Z. (red.). 1992. Polska czerwona księga zwierząt. PWRiL, Warszawa. 1-352.

Głowaciński Z. (red.). 2001. Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. PWRiL, Warszawa.

IOP PAN red. 2007 Raport dla Komisji Europejskiej z wdrażania Dyrektywy Siedliskowej w zakresie dotyczącym monitoringu msc., GIOŚ, Warszawa

Kachniarz T., Skalmowski W. 2000. Operat: Zagospodarowanie przestrzenne. Plan Ochrony Biebrzańskiego Parku Narodowego (projekt). BPN. Msc.

- Kossowska-Cezak U., Olszewski K., Przybylska G. 1991. Klimat Kotliny Biebrzańskiej. Zesz. Probl. Post. Nauk Rol. 372: 119-160.
- Książkiewicz Z., Gołdyn B. 2013. Chronione gatunki poczwarówek w Biebrzańskim Parku Narodowym i na obszarach przyległych do Parku. Biebrzański Park Narodowy. Msc.
- Lesiński G. 2001. Nietoperze Kotliny Biebrzańskiej i terenów przyległych. Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody. 20 (2): 51-64.
- Liro A. (red.). 1995. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska. Fund. IUCN Polska, Warszawa. ss. 205.
- Liro A., Dyduch-Falniowska A. 1999. Natura 2000 - Europejska Sieć Ekologiczna. MOŚZNIL, Warszawa. ss. 93.
- Matowicka B., Kotos A., Kamiński J., Naliwajek I., Kamocki A. 2000. Roślinność rzeczywista doliny rzeki Ełk. Msc.
- Matuszkiewicz A. (red.). 2000. Biebrzański Park Narodowy, Projekt planu ochrony. Operat -D301 Ochrona lądowych ekosystemów nieleśnych. Dyrekcja Biebrzańskiego PN. Msc.
- Mioduszewski W., Kajak A., Gotkiewicz J. (red.). 2001. Operat Generalny. Plan Ochrony Biebrzańskiego Parku Narodowego (projekt). Msc.
- Pałczyński A. 1975. Bagna Jaćwieskie (pradolina Biebrzy). Zagadnienia geobotaniczne, paleofitosocjologiczne i gospodarcze. Roczn. Nauk Rol., ser. D, Monogr. 145: 1-232.
- Pałczyński A. 1983. Fitocenozy i flora torfowisk basenu środkowego Biebrzy i ich walory przyrodnicze. Zesz. Probl. Postęp. Nauk Rol. 255: 225-241.
- Pałczyński A. 1988. Bagna Biebrzańskie. LOP, Warszawa.
- Pugaczewicz E. 1997. Nowości ornitologiczne z bagien Biebrzańskich. Biul. Inf. PTO.
- Raczyński J., Fedyk S., Gębczyńska Z., Pucek M. 1983. Drobne ssaki środkowego i dolnego basenu Biebrzy. Zesz. Probl. Postęp. Nauk Rol. 255: 297-328.
- Sokołowski A. W. 1993. Biebrzański Park Narodowy. Parki Nar. Rez. Przyr. 12,4: 5-12.
- Sterzyńska M., Lesiński G. (red.). 1999. Operat: Ochrona fauny. Plan Ochrony Biebrzańskiego Parku Narodowego (projekt). Msc.
- Szkiroń Z., Szulczewska B., Burger T., Jaroszewski T., Głowacka I., Matuszkiewicz A., Skalmowski W. 1990. Biebrzański Park Krajobrazowy. Założenia do planu zagospodarowania przestrzennego. WWF, NFOŚ, Warszawa.
- Trokowicz L. 1980. Tropienie wilków w dolinie Biebrzy. Przegl. Zool. 24.1: 137-145.
- Walczak W., Radziejowski J., Smogorzewska M., Sienkiewicz J., Gacka-Grzesikiewicz E., Pisarski Z. 2001. Obszary chronione w Polsce. Wyd. 3. Inst. Ochr. Środ., Oddz. Gdańsk, Gdynia.
- Werpachowski C. 2000. Lista roślin naczyniowych Kotliny Biebrzańskiej ze szczególnym uwzględnieniem Biebrzańskiego Parku Narodowego. Parki Nar. Rez. Przyr. 19.4: 19-52.
- Werpachowski C. 2002. Dane niepublikowane (unpublished data).
- Węgrzyn M., Masłowska M. 2010. 91T0 Śródlądowy bór chrobotkowy. W: Mróz W. (red.) Monitoring Siedlisk Przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część pierwsza. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa 295-311.
- Witkowski A. 1984. Analiza ichtiofauny basenu Biebrzy. Cz. 2. Materiały do znajomości rybostanu i przegląd gatunków. Fragm. Faun. 28(6): 137-184.
- Witkowski A. 1991. Rybostan dorzecza Biebrzy. Zesz. Probl. Postęp. Nauk Rol. 372: 407-434.
- www.ramsar.org. 2002. www.ramsar.org.
- WZR wojew. podlaskiego. 2002. Dane niepublikowane (unpublished data).
- Zajac K. 2013. Raport z realizacji zadania: inwentaryzacji i oceny stanu ochrony skójkki gruboskorupowej (*Unio carssus*) w rzece Biebrzy, jej starorzeczach i dopływach oraz w rzece Narew w granicach Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH200008 Dolina Biebrzy. Biebrzański Park Narodowy. Msc.
- Zaniewski P., Dingová A., Valachovič B., Wierzbička M. 2012. The conservation status of Cladonio-Pinetum Juraszek 1927 in Mazowiecki Landscape Park and adjacent areas (Poland). W: Lipnicki (red.) Lichen protection – Protected lichen species, Sonar Literacki, Gorzów Wlkp. 173-185.
- Żurowski W. 1983a. Bóbr europejski w dolinie Biebrzy. Zesz. Probl. Postęp. Nauk Rol. 255: 286-295.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. ISTNIEJĄCE FORMY OCHRONY NA POZIOMIE KRAJOWYM I REGIONALNYM:

Kod				Pokrycie [%]			Kod				Pokrycie [%]			Kod				Pokrycie [%]				
P	L	0	1	4	9	,27	P	L	0	2	0	,05	P	L	0	4	7	,51				

5.2. POWIĄZANIE OPISANEGO OBSZARU Z INNYMI FORMAMI OCHRONY:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju				Nazwa obszaru		Rodzaj	Pokrycie [%]		
P	L	0	2	Szelągówka		+	0	,05	
P	L	0	4	Dolina Biebrzy		*	7	,41	
P	L	0	1	Biebrzański Park Narodowy		*	4	9	,27
P	L	0	4	Pojezierza Rajgrodzkiego		*	0	,0	
P	L	0	4	Dolina Narwi		*	0	,11	

na poziomie międzynarodowym:

Rodzaj		Nazwa obszaru	Rodzaj	Pokrycie [%]		
Konwencja ramsarska	1					
	2					
	3					
	4					
Rezerwat biogenetyczny	1					
	2					
	3					
Europejski Dyplom Ochrony Przyrody (Eurodiploma)	-					
Rezerwat biosfery	-					
Konwencja barcelońska	-					
Konwencja bukaresztańska	-					
Rezerwat biosfery UNESCO MAB	-					
Obszar z listy światowego dziedzictwa UNESCO	-					
HELCOM	-					
OSPAR	-					
Morski obszar chroniony	-					
Inne	-					

5.3. Inne informacje dotyczące form ochrony w obszarze

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. ORGAN LUB ORGANY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE OBSZAREM

Organ: Biebrzański Park Narodowy

Adres: Polska Osowiec-Twierdza 8 19-110 Goniądz

Adres e-mail: sekretariat@biebrza.org.pl

6.2. PLAN(-Y) ZARZĄDZANIA

Aktualny plan zarządzania istnieje:

Tak

Nazwa:

Link:

Nie, ale jest w przygotowaniu

Nie

6.3. DZIAŁANIA OCHRONNE (OPCJONALNIE)

7. MAPA OBSZARU

Nr Inspire ID: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH200008

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak

Nie

Odniesienie/a do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)